

LORENZO VIANI

“Όταν σκέπτομαι τὴν ἀνί-
σχη φυσιογνωμία τοῦ Viani
—τοῦ τέκνου αὐτοῦ τῆς ψα-
ράδικης πόλεως Viareggio—
νοιῶνω δυὸ αἰσθήματα νὰ
ἀλληλομάχωνται μέσα μου :
θαυμασμό καὶ οἶκτο.

Καὶ τοῦτο, διότι μοῦ εἶναι
ἀδύνατο νὰ ἀναπολήσω τὸν
Viani μόνον, εἴτε τὸ ἔργο
του χωριστά. Μὲ ἐμβάλουν σὲ
τόση ταραχὴ, τόσο ἡ τέχνη,
ὅσο καὶ τὸ ἄτομο τὸ ἴδιο
τοῦ καλλιτέχνη, ὥστε κάθε
φορὰ εἶμαι ὑποχρεωμένος
νὰ διορθῶνω τὴν καταθλι-
πτικὴν ἐντύπωσι ποῦ μοῦ δίνει ἡ
ἀνάμνησις τοῦ ἐνός διὰ τῆς ἀναμνήσεως
τοῦ ἄλλου.

Βεβαίως ὁ Viani, ποῦ εἶναι πρὸ πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπο ὑπε-
ρήφανος θὰ ἀπεδέχετο μὲ τὴν μεγαλειότερη περιφρόνησι τόσο τὲς ἐκφράσεις
τοῦ οἴκτου — ὅσο καὶ τοῦ θαυμασμοῦ—εἰς τὲς ὁποῖες θὰ διέκρινε ἔστω καὶ
τὸ παραμικρὸ ἴχνος ὑποβολῆς, εἴτε ἀδυναμίας. Ἀλλὰ ὑπάρχει ἓνας οἶκτος
ἀνώτερης ὕφης, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν παρατήρησι τῆς πραγματικότητος,
εἴτε ἀμέσως, εἴτε διὰ μέσου μιᾶς τέχνης ἐντελῶς διαισθητικῆς, ὅπως εἶναι
ἡ τέχνη τοῦ Viani.

Ἐάν εἶναι θλιβερὸν δι’ ἓνα καλλιτέχνην ν’ ἀποδίδῃ τὸ λυπηρὸ μέρος
τῆς ζωῆς, τρομερὸν εἶναι ὅταν ἀποδίδῃ τὸ τραγικὸ μέρος αὐτῆς καὶ κατὰ
τὸ μαρτυρικὸ τέλος ὅταν σὺβῃ μὲ τὰ μάτια ἔξαλλα ἐπάνω ἀπὸ τὴ ζωὴ
ποῦ περνᾷ, καὶ δὲν σταματᾷ μὲ τὸ πινέλλο του, ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν ποῦ
φεύγει, παρὰ μόνον τὸ φρικαλέον τῆς μέρους. Μία προσπάθεια ἡ ὁποία φαίνε-
ται δύσκολη ὅσον καὶ ἂν σφερθῇ κανεὶς ἀδύνατος, καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἐχρειά-
ζετο μόνον ἓνας Viani.

Καὶ ὁ θαυμασμὸς καθὼς καὶ ὁ οἶκτος γεννιέται διὰ τὸν ἀρτίστ, διότι
ὄχι μόνον κατόρθωσε νὰ δῇ πρὸ βαθυῦ ἀπὸ ἄλλους καὶ ν’ ἀποδόσῃ πιστό-
τερα τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ διότι, μιὰ καὶ κατόρθωσε νὰ τὴν δῇ, δὲν ἔπεσε.
Ἐπάρχουν ὄψεις ποῦ θανατώνουν. Ὁ Viani εἶναι νικητὴς τῆς ζωῆς, διότι
—αὐτὸς ὁ πτωχός, αὐτὸ τὸ ἀφελὲς γέννημα τῆς φύσεως—ἠθέλησε νὰ δῇ,
καὶ ἀφοῦ εἶδε ἐστάθηζε στὰ πόδια του.

Ἄλλ’ ἔμεινεν ἓνας πληγωμένος τῆς ζωῆς, καὶ συνεπῶς τὸ ἔργον του
εἶναι τὸ ἔργον ἐνός πληγωμένου—ὄχι ἐνός παθολογικοῦ ὄμως· (ὁ Viani εἶναι
αὐτὴ ἡ ὑγεία, ἡ ἀνώτερη ὑγεία μάλιστα). Πιθανόν, γιὰ ὅσους δὲν θελήσουν
νὰ δοῦν στὸ ζωγράφο παρὰ τὸν πληγωμένον τῆς ζωῆς, νὰ τοὺς φανῇ ὅτι ὁ
Viani δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ καταδικάσῃ τὸν ἑαυτό του μὲ τὸ ἔργον
του, παρὰ νὰ ὑπογράψῃ μὲ τὸ πινέλλο του τὴν ἴδια καταδίκη του. Ἀλλ’
ἂς ὁμολογήσουν τότε, ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι καὶ ἡ καταδίκη μιᾶς ὀλόκληρ-

ρης εποχής και ἴσως τῆς ἀηδοῦς αὐτῆς ἀνθρωπότητος μὲ δλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα ποῦ ἔκτισε.

Ὁ Viani ἔρχεται ὡς καταστροφεὺς, τὸ πνεῦμα του εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς καταστροφῆς.

Ἄλλ' εἶναι καὶ ὁ διαπιστωτῆς τῆς ζωῆς. Καὶ πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὴ εἶναι αὐτὸς ποῦ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἔδειξε τὴν κίνησι τῆς ζωῆς ; Ὅποιος ἰδεῖ τὴν κίνησι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἀρνηθῆ, ὅποιος ἔζησε δὲν ἀρνεῖται τὴν ζωὴν, ἀλλὰ τὴν διαπιστώνει, ἀδιάφορον δὲ εἶναι ὁ τρόπος τῆς διαπιστώσεώς του εἶναι ἤρεμος ἢ παραχώδης. Καὶ ὁ Viani δὲν μισεῖ παρὰ ἐκεῖνο ποῦ δὲν κινῆται. Οἱ ἀ λ ῆ τ α ι, οἱ vagabonti εἶναι αἱ φτυσιγγωμίαι εἰς τὰς ὁποίας ἐπανάγεται ἀενάως ὁ Viani. Εἶναι γι' αὐτὸν τὰ ὄντα τὰ ὁποῖα ἐξιλεώνουν, ἐπαναφέρουν τὴν ἰσορροπία σὰν νὰ ποῦμε, σ' ἕνα κόσμον ὅπου ὁ ναθρὸς ἀστός—ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγαπᾷ νὰ κάθεται ἢ νὰ δρᾷ ἐξωτερικῶς— βασιλεύει. Καὶ βεβαίως κάθε ἄλλο εἶναι οἱ vagaronti τοῦ Viani ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἀρνήθησαν τὴν ζωὴν μέσα των, ἢ ἀπὸ ἀρρώστους. Εἶναι ἴσως ἀκρωτηριασμένοι δὲν εἶναι ὁμως ἀσθενεῖς ! Ἔχουν ψυχὴν. Εἶναι ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διὰ νὰ ὁμολογήσουμε μὲ τὸν ποιητὴ :

Ferment le poing plutôt que de tendre la main.

L'arte è un' armonia di errori. Ἡ τέχνη εἶναι μία ἀρμονία ἀπὸ λάθη. Τέτοια κατεῦθυνα δίνει στὴν τέχνη του ὁ Viani καὶ ἔτσι τὴν ὀρῆζει. Εὐνόητον δέ. Διότι τί ἄλλο εἶναι ἡ τέχνη τοῦ Viani παρὰ μία ἀπομι τῆς ζωῆς ; Καὶ τί ἄλλο εἶναι ἡ ζωὴ, παρὰ μιὰ τέτοια ἀρμονία ;

«Δὲν σοῦ φαίνεται πῶς εἴμαστε ἐμεῖς ποῦ κάνουμε τὴ ζωὴ νὰ εἶναι τραγικὴ», μοῦ εἶπε κάποτε ὁ Viani μὲ μιὰν ἤρεμη γλυκιὰ φωνὴ ποῦ μοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωσι. Καὶ ὡς μιὰ ἠχώ εἰς τοὺς λόγους του μοῦ ἤλθαν στὴ μνήμη μου τὰ παραγγέλματα δυὸ ἐπικουρεῖων. Τοῦ ΟΡΑΤΙΟΥ :

Quid aeternis minorem
Consiliis animam fatigas ?
Cur non sub alta vel platano vel hac
Pinu jacentes sic temere
Potamus ?

Καὶ τοῦ LORENZO IL MAGNIFICO:

Quanto è bella giovinezza,
Cha si fugge tuttavia ;
Chi vuol esser lieto, sia :
Di doman non c'è certezza.

Ὁχι Viani ! Ἐχρησιάσθηκε δὲ γιὰ νὰ ἐκφέρῃς αὐτὴ τὴ βλασημία νὰ εὐρεθῆς ὑπὸ τὴν στιγμιαίαν ἐπίρροιαν μιᾶς ὥραίας ἠλιακῆς δύσεως, τὴν ὁποίαν, νεοφερμένος στὸ Παρίσι, ἔβλεπες διὰ μέσου τῶν δεινροστοιχιῶν τοῦ Λουξεμβούργου, ἐνῶ συγχρόνως ἔβλεπες τὸν ὄχλον ἀμέριμνο νὰ χύνεται στὰ boulevards καὶ τοὺς δρόμους τοῦ Καρτιέ Λατέν, πρὸς ἀναζητήσιν τῆς ἡδονῆς.

Τὴ στιγμὴ ὅπου ἔλεγες τοὺς λόγους αὐτοὺς, ἔβλεπες τὸν κόσμον ὄχι ὡς ἀρτίστας μὲ τὴν διαίσθησί σου, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ πρίσματος τῆς φαντασίας σου καὶ τῶν illusions σου. Ἡ ζωὴ εἶναι πράγματι τραγικὴ, ὁ Viani καὶ εἶναι ὁ Shopenhauer ποῦ ἔχει δίκην. «Κάθε ζωὴ εἶναι πόνος». «Ἡ ὄψις τῶν πραγμάτων εἶναι ὥραία, ἡ οὐσία αὐτῶν εἶναι τρομερὴ.»

Ἀδιάφορον, εἰάν αὐτὸ τὸ τραγικὸν τῆς ζωῆς δὲν τὸ βλέπουν ἐξ ἴσου ὄλοι.

Ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο τὸ μάτι τῆς ψυχῆς ἐνὸς ἀρτίστ, τὸ μάτι ἐνὸς Viani. Εἶσαι ἓνας ἀπὸ τοὺς προνομιούχους τῆς ζωῆς: Ἄλλὰ καὶ γρήγορα ἐτιμωρήθη-
κες γὰρ τὴν τόλμη σου αὐτήν. Νά, γιὰτὶ πονεῖς περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλ-
λους ἀνθρώπους. Εἶναι ἡ μεγαλῆτερη ἡδονὴ νὰ δῆ κανεῖς βαθυὰ τὴ ζωὴ, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι συγχρόνως ὁ μεγαλῆτερος πόνος ποῦ ἡμπορεῖ νὰ αἰσθανθῆ ἡ ψυχῆ.

e non mettete inciampi per la via
ovne sapete che ci passa il cieco.

ΕΡΓΟ VIANI ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗ ΣΙΟΝ ΤΟΥ ENRICO PEA

Καὶ ὁ πόνος σου εἶναι τόσο μεγάλος, ὥστε ἀναγκαστικῶς γεννιέται μέσα σου—ὅταν λησμονεῖς τὸν ἑαυτό σου— ἡ τάσις πρὸς μίαν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν θὰ περιφρονοῦσες καὶ θὰ ἔφτιες εἰάν τὴν εἶχες.

Ὁ Viani εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἐργάτας τῆς τέχνης ὅλων τῶν ἐποχῶν—ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κ ο λ ο σ σ ο ῦ ς ὅπως τοὺς ὀνομάζει—καὶ τοὺς ὁποίους βλέπει μὲ μεγάλο σέβας κατ' ἀντίθεσιν μὲ πολλοὺς ἐπιτολαίους κριτικούς εἴτε φιλοδόξους καλλιτέχνας τῆς ἐποχῆς μας. «Δὲν καταστρέφουν-
ται, λέγει, τέτοιοι κολοσσοί.»

Καὶ ἡ δόξα τοῦ Viani θὰ μείνῃ ἀθάνατη.

ΓΕΩΡΓΟΣ ΒΡΗΣΙΜΙΖΑΚΗΣ